

200 наукових, навчально-наукових і методичних праць, серед яких: дві індивідуальні монографії «Взаємодія місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в Україні» (2001), «Сучасний український конституціоналізм» (2010) і монографія у співавторстві «Сучасний конституціоналізм в Україні. Вступ в українське конституційне право» (2006), а також низки розділів у колективних монографіях: «Проблеми теорії конституційного права України» (2013), «Конституційний процес в Україні та світовий досвід конституціоналізму» (2014), «Загальнотеоретичні та конституційно-правові аспекти розвитку громадянського суспільства в Україні» (2017), «Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації» (2018), «Сучасний унітаризм: доктрина і практика» (2021), «Правова наука України: сучасний стан, виклики та перспективи розвитку» (2021), «Конституційно-правові проблеми місцевого самоврядування та децентралізації публічної влади в Україні» (2021) та ін.

Вагомим є внесок А. Р. Крусян у підготовці наукових кадрів вищої кваліфікації. Під науковим керівництвом Анжеліки Романівни захищено більше десяти дисертацій на звання кандидата юридичних наук. Як знаного фахівця у галузі конституційного і муніципального права її запрошують у якості офіційного опонента з захисту докторських і кандидатських дисертацій, рецензента щодо кандидатських дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі права. Вона є гарантом освітньої – наукової програми для здобувачів кваліфікації доктора філософії в галузі права від Інституту, а також передає свій досвід аспірантам, викладаючи авторський курс «Актуальні проблеми конституційного права України». Не полишає Анжеліка Романівна й викладацьку діяльність, працюючи за сумісництвом у провідних юридичних закладах вищої освіти України.

А. Р. Крусян входить до редакційної ради наукового періодичного видання «Український часопис конституційного права». Вона є заступником головного редактора фахового наукового журналу «Юридичний вісник».

Активно вчена працює у складі Науково-консультативної ради Конституційного Суду України (2019), надаючи численні наукові висновки з важливих питань розвитку сучасної конституційної доктрини.

За плідну наукову, громадську і освітянську діяльність Анжеліка Романівна заслужено відзначена державними нагородами та відомчими відзнаками, серед яких: звання заслуженого юриста України (2019), Грамота Верховної Ради України «За заслуги перед Українським народом» (2012), Відзнака Голови Конституційного Суду України (2017), почесне звання «Вчений року» (2017).

Дирекція Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України, колеги, друзі цінують і шанують Анжеліку Романівну за наполегливість, високу працездатність, творчий потенціал, інтелігентність і щиро-сердно вітають її з ювілеєм і зичать їй міцного здоров'я, благополуччя, творчої наснаги та нових звершень на шляху утвердження верховенства права та інтеграції юридичної науки та освіти в європейський простір!

ВАЛЕРІЮ АНАТОЛІЙОВИЧУ ЧЕХОВИЧУ – 80!

Валерій Анатолійович Чехович є знаним в Україні істориком держави і права, більша частина творчої біографії якого пов'язана з Інститутом держави і права імені В. М. Корецького НАН України.

Він народився 18 жовтня 1943 р. у м. Новоузенську Саратовської області, де його мати перебувала в евакуації (навчалася у партизанській школі) під час Другої світової війни. Повоєнне дитинство минуло у м. Гомелі. Тут він закінчив дев'ять класів СШ № 27 і розпочав трудову діяльність. Працював на будівництві та від 1960 р. – учнем слюсаря, слюсарем на заводі «Гомсельмаш». У 1961 р. переїхав до Макиївки, вступив до місцевого ПТУ № 3, звідки 1963 р. перевівся до ПТУ м. Новогродівки Селидівського району Донецької області. Далі працював підземним електрослюсарем на шахтах тресту «Селидіввугілля», з перервою в 1963–1966 рр. на строкову військову службу, під час якої 1966 р. завершив середню освіту у вечірній СШ м. Шаумень (Грузинська РСР). Нагороджений 1965 р. медаллю «Двадцять лет победы в Великой Отечественной войне 1941–1945». У 1968 р. обраний депутатом Селидівської міської ради депутатів.

У 1969–1974 рр. навчався на юридичному факультеті Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка і отримав диплом з відзнакою. Брав активну участь у науковій студентській діяльності, відзначений іменною («ленінською») стипендією, був старостою курсу. Користувався авторитетом як у товаришів-студентів, так і у викладачів факультету. Один з них – знаний історик українського права професор А. П. Ткач згодом став опонентом його кандидатської дисертації.

Після здобуття вищої освіти розподілений у Інститут держави і права АН УРСР: спершу був стажистом-дослідником (від 1974 р.), потім – молодшим науковим співробітником (від 1975 р.) відділу теорії та історії держави і права, старшим науковим співробітником відділу історії держави і права (від 1985). У 1982 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Державно-правові форми відносин радянських республік до утворення Союзу РСР». Згодом це дослідження опубліковане як монографія «Перемога Великого Жовтня та становлення державного союзу радянських республік (1917–1922)» (К., 1986). У 1987 р. здобув вчене звання старшого наукового співробітника.

Тривалий час (до заснування відділу історії держави і права) був єдиним, якщо не рахувати директора інституту академіка Б. М. Бабія, штатним співробітником наукового закладу, який спеціалізувався на історико-правових дослідженнях. Крім власного дисертаційного дослідження, підготував кілька розділів історичного характеру для колективних праць з правового виховання, ефективності законодавства тощо. У відділі історії держави і права зосередився на науково-організаційній роботі з підготовки курсу «Історія держа-

ви і права Української РСР», перший і другий томи якого вийшли друком 1987 р., а третій том через зміну суспільно-політичної ситуації в країні (початок «перебудови» з її критичним переосмисленням попередньої радянської історії) – так і не побачив світ і нині існує лише в кількох набірних примірниках. Попри неоднозначність висвітлення радянського періоду української держави і права, перший том курсу, присвячений державно-правовим інститутам України до 1917 р., став безперечним здобутком вітчизняних істориків права, пріоритетною працею, яка й досі зберігає своє наукове значення.

Після цього великого проекту брав участь ще в кількох планових НДР відділу, наслідком яких, зокрема, стали археографічне видання «Зібрання малоросійських прав 1807 р.» (К., 1993), монографія «Більшовицький уряд України. 1917–1924» (К., 1995, співавтори О. М. Мироненко та І. Б. Усенко), навчальний посібник «Проблеми національно-державного будівництва України в роки непу» (К., 1995), колективна монографія «Правова ідеологія і право України на етапі становлення тоталітарного режиму. 1929–1941» (К., 2001) та низка наукових статей. Він також долучився до видання «Історія адвокатури України» (К., 1992).

В. А. Чехович є знаним фахівцем з питань історії державно-правових зв'язків між радянськими республіками, правових аспектів українізації та національно-державного будівництва, держави і права України-Гетьманщини. Усього вчений опублікував близько 60 наукових праць.

В інституті обирався до складу партійних і профспілкових органів, був відповідальним за ведення квартирного обліку, завідувачем агітпункту на виборах до Верховної Ради СРСР і Верховної Ради УРСР, на громадських засадах виконував обов'язки заступника завідувача відділу історії держави і права, став одним із засновників Міжнародної асоціації істориків права. Як людина з великим життєвим і професійним досвідом він є доброзичливим наставником для багатьох молодших колег.

У 1995 р. формально перейшов на роботу в Київський національний університет імені Тараса Шевченка, наступного року здобув вчене звання доцента, але фактично за сумісництвом аж до 2004 р. продовжив працю в інституті на контрактній основі як старший науковий співробітник Центру з підготовки юридичних енциклопедичних видань. У ці роки зробив чималий особистий внесок у підготовку шеститомної «Юридичної енциклопедії» (К., 1998–2004), а також енциклопедично-довідкових видань «Мала енциклопедія етнодержавознавства» (К., 1996) та «Українське державотворення: невитребуваний потенціал» (К., 1997). Він також узяв участь у великих колективних проєктах науковців Інституту «Правовий статус Академії наук України (історія та сучасність)» (К., 1993), «Основи правознавства / за ред. І. Б. Усенка. Підручник для 9 класу середньої загальноосвітньої школи» (К., 1997).

У 2005–2023 рр. вчений, займаючись переважно викладацькою діяльністю в багатьох юридичних вишах, продовжив співпрацю з інститутом вже

суто на громадських засадах як позаштатний провідний науковий співробітник відділу історико-правових досліджень. За дорученням відділу він узяв участь у експертизі ряду наукових досліджень, став одним з авторів «Енциклопедії міжнародного права», «Енциклопедії історії України» та «Енциклопедії сучасної України», а також ювілейного видання «Національна академія наук України: правові засади організації і діяльності. До 100-річчя утворення НАН України» (К., 2018).

За роки наукової та науково-педагогічної діяльності підготував кілька поколінь правознавців, зокрема, 7 кандидатів юридичних наук, з яких В. В. Лемак згодом став доктором наук, суддею Конституційного Суду України.

Колектив Інституту держави і права імені В. М. Корецького і редколегія щорічника «Правова держава» щиро вітає Валерія Анатолійовича з ювілеєм і бажає міцного здоров'я, довгих років життя, родинного затишку, добробуту, успішної реалізації творчих задумів і життєвих планів.